

T.B.M.M.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Tarih : 6 Temmuz 2023

Sayı : 499

1472

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Tarım ve Orman Bakanı İbrahim Yumaklı tarafından Anayasanın 98. ve TBMM içtüzüğü'nün 96. Maddelerine göre yazılı olarak yanıtlandırmasını dilerim.
05.07.2023

Evrım KARAKOZ
Aydın Milletvekili

Türkiye, sofralık zeytin üretiminde dünyada 3'üncü, zeytinyağı üretiminde ise 5'incisi olmasına rağmen hâlâ yeterli ve kaliteli ürün elde edememektedir. Yanlış tarım politikaları, bölgelere uygun olmayan ağaçların dikilmesi, üretimi artırmak yerine düşürmüştür.

Türkiye'nin en önemli tarımsal ürünleri arasında yer alan zeytin ve zeytinyağında katma değer artırılması ve dünyada fiyat belirleyici konumuna gelmek istiyorsak Zeytin ve zeytinyağına yönelik tarımsal destekleme primlerinin yükseltilmesi ve zamanında verilmesi gerekmektedir.

Girdi maliyetlerinin sürekli döviz cinsinden arttığı düşünüldüğünde dane zeytinde 4 yıldır kiloda 15 kuruş, zeytinyağında 9 yıldır litrede 80 kuruş olan destek 2023 yılında da artırılmadı.

Bu Bağlamda;

1. Zeytinyağı için uygulanan destekleme priminin 2013 yılında kilo başına 70 kuruş iken bugün gelinen nokta da ve 9 yıl boyunca hiç artmadan 80 kuruş olmasını, hızla artan bu girdi maliyetleri karşısında yeterli buluyor musunuz? Hasat maliyetinin litrede 60 lirayı geçtiği, bahçede zeytin toplayan kişilerin günlük yevmiyesinin ortalama 450-500 lirayı bulduğu düşünüldüğünde döviz kuruna bağlı olarak sürekli artan girdi maliyetlerinin ne kadarı 80 kuruşluk bu prim ile karşılanabilecektir?
2. Zeytinde destekleme primlerinin 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun 19. maddesi (b) bendi gereğince üreticiye "**üretim maliyetleri ile iç ve dış fiyatlar dikkate alınarak fark ödemesi desteği**" olarak kilo başına yaptığınız 15 kuruşluk fark ödemesini yükseltmeyi düşünmez misiniz? Beş kilogram zeytinden bir kilogram zeytinyağı elde edildiği hesabıyla, sofralık zeytin üreticisine zeytinyağı için ödenen primin beşte biri oranında destek verilmesini neden düşünmüyorsunuz?
3. Bu prim sistemiyle ve destekleme miktarlarıyla, yerli üreticinin dünya pazarlarında söz sahibi olmuş İspanyol, İtalyan ve Yunanlı zeytinyağı üreticileriyle rekabet edebileceğini ve adını dünya pazarlarına yazdırabileceğini düşünüyor musunuz?

4. Zeytinyağının Marmara, Ege ve Akdeniz bölgesi dışında kalan diğer bölgelerimizde kişi başına düşen tüketim miktarının arttırılması yönünde yapmış olduğunuz herhangi bir çalışma var mıdır? Varsa bu çalışmalar nelerdir?
5. Zeytinyağı adı altında üretilen ve neredeyse yönetmelikler sayesinde güvence altına alınıp piyasaya sunulan TAĞSİŞ ürünlerin satışına nasıl seyirci kalabiliyorsunuz? Vatandaşın katkısız ve has zeytinyağı tüketmesi için neden TAĞSİŞ ürünlerin satışının engellenmesi için bir çalışma yapmıyorsunuz?
6. Türkiye-Avrupa Birliği Gümrük Birliği Antlaşması'na göre tüm sanayi ürünlerinin gümrüğü karşılıklı olarak sıfırlanırken zeytinyağına ait ihracat kotasının sadece 100 ton olarak belirlenmesi ve 100 ton üzeri yapılan ihracatta vergi konulması, yükselen fiyat dolayısıyla da ülkemizi tercih etmeyen ülkelere vergisiz satış yapılabilmesinin önünü açabilecek şekilde Türkiye-Avrupa Birliği Gümrük Birliği Antlaşması'nın revize edilmesi için neden bir çalışma başlatmıyorsunuz?
7. İspanya'daki zeytin üreticisi; 1 litre zeytinyağı için ortalama 1 Euro 35 centlik prim desteği alırken dünyanın en kaliteli zeytinlerinden birisini üreten ve gerçekçi prim destekleriyle dünya pazarında söz sahibi olabilecek, ürettiği zeytine katma değer katabilecek ülkemizin zeytin üreticisine İspanya'daki destekleme primin hiç olmazsa yarısına yakın bir bedeline denk gelecek şekilde yuvarlak olarak 15 lira düzeyine çıkartmak gibi etkili ve yapıcı bir destek politikasını hayata geçirmek için neden bir çalışma yapma gereği duymuyorsunuz?
8. Tarım Kanunu'nun 21'nci Maddesi tarımsal destekler için "**Bütçeden ayrılacak kaynak, gayrisafi millî hasılanın yüzde birinden az olamaz**" demesine rağmen neden yıllardır devletten alacaklı olan çiftçiye bütçeden hak ettiği ödemeyi yapmıyorsunuz?
9. 2021 yılında 230 bin ton, 2022 yılında 420 bin ton civarı zeytinyağı üreten ülkemiz; neredeyse aynı iklime sahip olduğumuz İtalya, İspanya ve Yunanistan'ın hep gerisinde kalmaktadır? Özellikle Yunanistan'la kıyasladığımızda ağaçlardan alınan zeytin ve zeytinyağı veriminin yükselmesi için ne gibi çalışmalar yapmaktasınız?
10. 2018 yılından bu yana termik santraller, madenler ve otoyolların yapımı için 3573 sayılı Zeytinciliğin İslah ve Yabanilerinin Aşılattırılması Hakkındaki Kanununun 20'nci Maddesinde yer alan "kamu yararı" gerekçe gösterilerek kaç hektarlık alanda kaç zeytin ağacı kesilmiştir? Acaba Bakanlık olarak merak edip zeytin ve zeytinyağında rekabet etmeye çalıştığımız İspanya, İtalya ve Yunanistan'da kesilen zeytin ağacı var mı diye herhangi bir araştırma yaptınız mı?

11. Zeytinlik alanlara hayvanların girişi bile yasaklanmışken, enerji ve maden şirketlerinin binlerce ağacın kesilmesine neden olarak bu alanlara elini kolunu sallayarak girmesi tarımsal üretime, ülke ekonomisine, zeytincilik, zeytin ve zeytinyağı üretimine zarar vermez mi?
12. Ulusal Zeytin ve Zeytinyağı Konseyi'ne bağlı uzmanların da katıldığı Ulusal Resmi Tespit Heyeti 2023-24 yılına ait rekolte çalışmasını ne zaman yapacak ve ne zaman açıklayacaksınız? Küresel ısınmadan kaynaklı iklim değişikliği ile birlikte değişen yağış zamanları ve yağış miktarının özellikle bu yıl zeytin ağaçlarında ki çiçeklere ne kadar zarar verdiğine yönelik herhangi bir tespit çalışma yaptınız mı? Yaptıysanız zarar gören ağaçlar ve haliyle üretici için nasıl bir destekleme planı hazırlayacaksınız?
13. Aydın ilinin Bozdoğan, Buharkent, Çine, Didim, Efeler, Germecik, İncirliova, Karacasu, Karpuzlu, Koçarlı, Köşk, Kuşadası, Kuyucak, Nazilli, Söke, Sultanhisar ve Yenipazar ilçelerinde bulunan zeytinlik alanlarda **Halkalı Leke** veya **Kuşgözü Lekesi** olarak bilinen hastalığa rastlanmış mıdır? Rastlanmışsa gereken ilaçlamalar hemen yapılmış mıdır? Hastalıkla ilgili yapılan mücadele de üreticiye hangi destekleri vermektedir?